

Araştırma Makalesi**Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri (Türkçe Versiyon): Klinik Olmayan Örnekleme Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi**Ece TUNÇ^{1*} , Orçun YORULMAZ² ¹ University of Bath, Department of Psychology, Bath, United Kingdom² Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye**Makale Bilgisi****Öz***Anahtar kelimeler:*

çıkımsal karmaşa, işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri, obsesif kompulsif bozukluk, obsesif inanışlar

Çıkarıma Dayalı Yaklaşım (ÇDY), Obsesif-Kompulsif Bozuklukta (OKB) şüphenin rolüne odaklanan, nispeten yeni, süreç odaklı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda önemli bir bilişsel süreç olan çıkarımsal karmaşa, işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin kullanılması nedeniyle hayali olasılıklar ile gerçeklik arasında yaşanan kafa karışıklığını içerir. Türkçede şu anda bu değişkeni göreve dayalı olarak değerlendiren bir ölçüm aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle mevcut çalışmada Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri (FOAG) isimli ölçüm aracının 200 kişilik klinik olmayan yetişkin örnekleme Türkçe diline uyarlanması amaçlanmıştır. FOAG'ın psikometrik özelliklerini değerlendirmek için Obsesif İnanışlar Anketi, Obsesif Kompulsif Envanteri ve Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği kullanılarak analizler yapılmıştır. FOAG, OKB endişeleriyle doğrudan ilgili 24 senaryo (bulaşma, kontrol, "doğru" ve kabul edilemez düşünceler gibi) ve OKB dışı endişelerle ilgili (dakiklik ve benzerlik gibi) 6 senaryo içermektedir. Ölçme aracının hem 24 maddelik hem de 30 maddelik tam formu üzerinde analizler yapılmıştır. Sonuçlar, FOAG'ın diğer değişkenlerle gösterdiği anlamlı ilişkiler, yüksek ve düşük semptom grubunda istatistiksel olarak farklılaşması ve semptom düzeyine yaptığı bağımsız katkıyla tatmin edici güvenilirlik ve geçerlilik değerleri sağladığını göstermektedir. Bu çalışmanın bulguları, mevcut alanyazınla tutarlı olarak çıkarımsal karmaşa ve OKB arasındaki ilişkiyi desteklemekte ve FOAG'ın Türk toplumunda kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Abstract*Keywords:*

inferential confusion, dysfunctional reasoning methods, obsessive compulsive disorder, obsessive beliefs

The Inference-Based Approach (IBA) is a relatively new, process-oriented approach that focuses on the role of doubt in Obsessive-Compulsive Disorder (OCD). Inferential confusion, an important cognitive process in this approach, involves confusion between imagined possibilities and reality due to the use of dysfunctional reasoning methods. There is currently no measurement tool in Turkish that evaluates this variable based on task. Therefore, in the current study, it was aimed to adapt the measurement tool called Dysfunctional Reasoning Processes Task (DRPT) to the Turkish language in a non-clinical adult sample of 200 people. To evaluate the psychometric properties of the adapted tool, analyses were conducted using the Obsessive Beliefs Questionnaire, the Obsessive-Compulsive Inventory, and the Inferential Confusion Questionnaire. The DRPT includes 24 scenarios related directly to OCD concerns (such as contamination, control, "just right," and unacceptable thoughts) and 6 scenarios related to non-OCD concerns (such as punctuality and similarity). Analyses were conducted on both the 24-item and the full 30-item forms of the measurement tool. The results demonstrated that the DRPT exhibited satisfactory reliability and validity, showing significant relationships with other variables, statistical differences between high and low symptom groups, and an independent contribution to symptom levels. The findings of this study support the relationship between inferential confusion and OCD, consistent with existing literature, and indicate that the DRPT is a valid and reliable measurement tool for use in the Turkish population.

* Sorumlu Yazar, University of Bath, Department of Psychology, 10 Porlock Road, Combedown/Bath, United Kingdom

e-posta: ecetnc@gmail.com

DOI: 10.31682/ayna.1512718

Gönderim Tarihi (Received): 08.07.2024; Kabul Tarihi (Accepted): 30.12.2024

ISSN: 2148-4376

Giriş

Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB), obsesyon adı verilen ısrarcı ve rahatsız edici olarak değerlendirilen istem dışı deneyimler ve kompulsiyon adı verilen bu istem dışı deneyimlerin yarattığı rahatsızlık hissini gidermek amacıyla yapılan tekrarlayıcı davranışsal veya mental ritüellerden oluşmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). İstem dışı deneyimler düşünce, imge veya dürtü şeklinde olup genellikle belirgin bir tetikleyiciyle ortaya çıkabilir. Öte yandan, kompulsiyonlar daha çok kişisel kurallar doğrultusunda bireyin kendi hisleriyle belirlenir. Diğer bir deyişle kompulsiyonlar herkes için geçerli ve belirgin kurallardan ziyade bireysel kurallar çerçevesinde şekillenir. OKB'deki farklı belirti alt boyutlarının farklı düzeylerde ortaya çıkması, klinik görünümünün birbirinden farklı olmasına yol açmakta ve bu nedenle OKB, oldukça 'heterojen' bir bozukluk olarak değerlendirilmektedir (Leckman ve diğerleri, 2009; Torresan ve diğerleri, 2013). Bununla birlikte uzun yıllardır yapılan çalışmalar sonucunda tipik olarak zarar verme, bulaşma/kirlenme, kabul edilemez/tabu düşünceler, kontrol etme ve simetri/düzen olmak üzere beş belirti grubu rapor edilmiştir (Pinto ve diğerleri, 2007).

Pek çok araştırmacı, farklı belirti boyutlarının tanımlarını yaparak ve çeşitli kuramlar geliştirerek OKB'yi açıklamak ve tedavi yöntemleri oluşturmak amacıyla çalışmalar yürütmüştür. Özellikle Bilişsel Davranışçı Terapinin (BDT) popülerlik kazanmasıyla birlikte istem dışı deneyimlerin herkesin deneyimlediği normal yaşantılar olduğu ve OKB'si olan bireylerde istem dışı deneyimlerin değerlendirilme ve yorumlanma biçimlerinin onları obsesyonlara dönüştürdüğü öne sürülmüştür (Obsesif Kompulsif Kognisyonlar Çalışma Grubu [OKKÇG], 1997). Aynı zamanda BDT modeli, OKB'nin gelişimi ve sürdürülmesinde obsesif inanışlar adı verilen deneyimlerin yerini vurgulamaktadır. Obsesif Kompulsif Kognisyonlar Çalışma Grubu'nun (1997) yaptıkları çalışma sonucunda temel olarak "artırılmış sorumluluk", "düşüncelerin sonuçlarının aşırı önemi", "düşünceleri kontrol etmenin önemi", "aşırı tehdit öngörüsü", "belirsizliğe tahammülsüzlük" ve "mükemmeliyetçilik" gibi belirli inanç alanlarının deneyimlerin yorumlanmasında devreye girerek OKB sürecini etkilediği belirtilmiştir. Ancak OKB heterojen bir bozukluk olduğundan bu modele spesifik inanç ve bilişlere odaklanmak yerine daha süreç odaklı bir yaklaşım geliştirmenin faydalı olabileceği yönünde eleştiriler getirilmiştir (O'Connor ve diğerleri, 2005). Son zamanlarda öne çıkan yine BDT temelli ancak süreç odaklı yaklaşım modeli ise Çıkarıma Dayalı Yaklaşımdır (ÇDY).

ÇDY, obsesyonları ve OKB'ye özgü akıl yürütme çarpıtmalarını içeren çıkarımsal karmaşa sonucu, kendine özgü anlatılarda haklılık bulan ve gerçeklikle büyük ölçüde uyumsuz olan şüphe çıkarımları olarak tanımlanmaktadır (Baraby ve diğerleri, 2021; Wong ve Grisham, 2017). Bu yaklaşıma göre OKB, şüphe patolojisi olarak da tanımlanabilir (Aardema ve diğerleri, 2005a). Diğer bir deyişle, OKB'de çıkarımsal şüpheyi vurgulayan bu modele göre OKB'nin

sebebi olarak istem dışı deneyimlerin zihne girişi değil, gerçek bir olay ya da nesnenin ilk algısı görülmektedir (Aardema ve diğerleri, 2005a). Buradan hareketle ÇDY'ye göre insanlar yaşadıkları ilk şüphenin ardından bu şüpheyi haklı çıkaracak şekilde bazı işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerini kullanmakta ve ortaya çıkan tümevarımsal içsel anlatılar, şüpheyi daha ikna edici bir şekle büründürerek OKB'ye yol açmaktadır (Wong ve Grisham, 2017). Şüpheyi ortadan kaldırmak amacıyla yapılan kompulsiyonlar ve kullanılan akıl yürütme yöntemleri şüpheyeye dair kanıtlara dönüşerek kısır bir döngü oluşturmaktadır. Yani birey, obsesyonların yarattığı rahatsızlık hissini gidermek amacıyla kompulsiyonlara başvurduğunda şüphelerindeki olasılığı kompulsiyonları gerçekleştirdiği için engellediğini düşünebilmektedir. OKB'den mustarip olan bireylerin, alternatif olasılıkları her düşündüklerinde kendi duyularından gelen bilgilerden uzaklaşarak bu olasılıklara inanmaya başladıkları belirtilmektedir (Aardema ve diğerleri, 2005b). Bu süreçte, bireyin yaşadığı şüphe sonucunda gerçek kanıtlardansa hayali olasılıklara daha fazla güvenmesi ile meydana gelen zihinsel karmaşıklık ise çıkarımsal karmaşa olarak tanımlanmaktadır. İlgili alanyazındaki görgül çalışmalar, çıkarımsal karmaşanın hem tek başına hem de benlik korkusu ile obsesif inanışların aracı etkileriyle OKB belirtileri üzerinde etkili olabildiğini belirtmektedir (Baraby ve diğerleri, 2021; Baraby ve diğerleri, 2023). Emmelkamp ve Aardema'nın (1999), Aardema ve Wu'nun (2011) veya Wong ve Grisham'ın (2017) farklı örneklerde öz-bildirim araçları ve deneysel manipülasyonlar kullanarak yürüttükleri çalışmalar, çıkarımsal karmaşanın çoğu obsesif-kompulsif davranış biçimiyle diğer değişkenlerden bağımsız olarak ilişkili olduğunu doğrulamıştır.

Mevcut çalışmanın çıkarımsal karmaşayı, görüş bildiren ölçüm araçlarının ötesinde göreve dayalı bir araç ile değerlendirerek süreç odaklı bir bakış açısı sunması yönünden alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir. Önceki çalışmalarda akıl yürütme yöntemlerini ölçmek amacıyla sıklıkla, Türkçe uyarlaması da bulunan ve bir tür öz bildirim aracı olan Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği kullanılmıştır (Aardema ve diğerleri, 2005b; Baraby ve diğerleri, 2021; Yorulmaz ve diğerleri, 2010). Sık kullanılan bir diğer ölçüm aracı ise Wong ve Grisham (2017) tarafından geliştirilen Tersine Akıl Yürütme Görevi isimli ölçüm aracıdır. Bu ölçüm aracı diğerinden farklı olarak çıkarımsal karmaşayı spesifik görevlere dayalı bir şekilde ölçmektedir. Ancak yalnızca tersine çıkarımı ölçen ve 18 senaryodan oluşan bu ölçüm aracı, diğer akıl yürütme yöntemlerini dahil etmemesi yönüyle sınırlı bulunmuştur. Ardından bu araçtan esinlenerek Baraby ve diğerleri (2021), diğer akıl yürütme yöntemlerini de kapsayan ve spesifik görevlere dayalı bir ölçüm sağlaması amaçlanan Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri (FOAG; Dysfunctional Reasoning Processes Task) isimli ölçüm aracını geliştirmişlerdir. FOAG, verilen senaryoların değerlendirilmesini içeren, göreve dayalı bir ölçüm aracıdır ve süreç odaklı olması yönüyle OKB'de etkili olan akıl yürütme süreçlerine dair

daha kapsamlı bilgi vermesi hedeflenmektedir. FOAG'ın geliştirilme sürecinde önceki versiyonda bulunan senaryolardan 7 tanesi olduğu gibi korunurken 3 tanesi üzerinde düzenlemeler yapılmış ve var olan bu 10 senaryonun üzerine 20 yeni senaryo geliştirilerek ölçüm aracının toplam 30 senaryodan oluşan son versiyonu oluşturulmuştur. FOAG, OKB'de çıkarımsal karmaşaya yol açtığı bilinen tersine akıl yürütme, duyuşsal bilginin, sağduyunun ve kendini tanımanın reddedilmesi ve bağlam dışı ilişkiler olmak üzere üç ana akıl yürütme sürecini ölçmektedir (Baraby ve diğerleri, 2021). Baraby ve diğerlerinin (2023) yürüttükleri bir diğer çalışmada, OKB tanılı grubun OKB ile ilişkili olan 24 senaryoda işlevsel olmayan akıl yürütme puanlarının endişeli kontrollere ve sağlıklı kontrollere göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüşken direkt OKB ile ilgili olmayan 6 senaryoda anlamlı farklara ulaşılmamıştır. Yine de araştırmacılar, araştırmanın gereksinimine göre FOAG'ın her iki formunun da kullanılabilceğini belirtmişlerdir. Bu nedenle mevcut çalışmada, ölçüm aracının hem 30 maddelik hem de 24 maddelik formları üzerinden analizler yürütülerek alanyazına iki versiyonunun da kazandırılması amaçlanmıştır.

Türkçe alanyazına bakıldığında, OKB'ye özgü akıl yürütme yöntemlerini göreve dayalı ölçen bir ölçüm aracına rastlanmamıştır. Aynı zamanda alanyazında şüphe temelli yaklaşım görece yeni bir model olduğundan özellikle Türkçe çalışmaların sayıca az oldukları fark edilmiştir. Bu gerekçeler doğrultusunda mevcut çalışmada, çıkarımsal karmaşa sürecinde etkili olan işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerini göreve dayalı olarak değerlendiren FOAG isimli ölçüm aracının Türkçeye uyarlanması ve klinik olmayan Türk yetişkin örnekleminde psikometrik özelliklerinin test edilmesi amaçlanmıştır. OKB üzerine yapılan araştırmalarda analog örneklem kullanımının uygun ve yaygın olduğu gösterildiğinden (Abramowitz ve diğerleri, 2014) bu çalışmada da klinik olmayan örneklem kullanılmıştır. FOAG'ın dilimize uyarlanmasıyla ölçüm aracı Türk alanyazınına kazandırılacaktır. Bu ölçüm aracının, çıkarımsal karmaşa kavramını farklı bir açıdan inceleme imkânı sunmasının yanı sıra, klinik uygulamalarda psikolojik değerlendirme sürecinde bu kavramların öne çıktığı riskleri ve tanılı grupları belirlemede, ayrıca uygulamaları buna göre uyarlamada faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Örneklem

Çalışma örneklemini yaşları 18 ile 62 arasında değişen ($Ort. = 32.8$; $SS = 10.4$), %61'i bekar ve %79'u üniversite ve üstü eğitime sahip olan; %72'si psikiyatrik bir tanıya sahip olmayan toplam 200 katılımcı (136 kadın, 63 erkek) oluşturmaktadır. Bu çalışmada kartopu örnekleme kullanılmış, katılımcılara sosyal medya kanalları (instagram, facebook, twitter (X))

gibi çevrimiçi platformlarda tanıtım afişinin yayınlanması ile ulaşılmıştır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Ölçeğin geliştirildiği orijinal çalışmada Baraby ve diğerleri (2021) 172 kişilik bir örneklem kullanmıştır. Orijinal çalışmada kullanılan 172 katılımcıdan biraz daha büyük olan mevcut örneklem büyüklüğü, birkaç nedenden dolayı seçilmiştir. Öncelikle daha büyük bir örneklem, analizlerin istatistiksel gücünü artırarak daha küçük etki boyutlarının tespit edilmesine ve FOAG'ın yeni bir kültürel bağlamda güvenilirliğinin ve geçerliliğinin sağlanmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca ölçeğin geçerliğinin değerlendirilmesi amacıyla grup farkına bakılması planlandığından yeterli güçle analizleri yürütmek için gerekli örneklem büyüklüğünü belirlemek amacıyla G*Power 3.1'i (Faul ve diğerleri, 2009) kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü hesaplamalarında, T-test için küçük ila orta etki büyüklüğü ($d = .40$) varsayılmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için .05'lik bir önem düzeyi (α) ve .80'lik bir güç varsayarak toplam 200 katılımcıya ihtiyaç duyulacağı hesaplanmıştır. Dışlama kriterlerinden kaynaklı olarak veri setinden katılımcı çıkarılabileceği öngörüldüğünden veri toplama 215 katılımcıdan sonra durdurulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Bu çalışmada kullanılan 14 maddelik Demografik Bilgi Formu (DBF) katılımcıların genel sosyodemografik bilgilerinin elde edilmesi amacıyla oluşturulmuştur.

Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri. Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri (FOAG; Dysfunctional Reasoning Processes Task), Baraby ve diğerleri (2021) tarafından geliştirilen Tersine Akıl Yürütme Görevinin (TAYG; Wong ve Grisham, 2017) genişletilmiş bir versiyonudur. 7'li likert tipi sorularla değerlendirilen 30 senaryodan oluşan ölçüm aracına, farklı işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri ile kabul edilemez düşünceler gibi TAYG'de olmayan farklı yönler de dahil edilmiştir. FOAG, OKB'de çıkarımsal karmaşaya yol açtığı bilinen tersine akıl yürütme, duyuşal bilginin, sağduyunun ve kendini tanımanın reddedilmesi ve bağlam dışı ilişkiler olmak üzere üç ana akıl yürütme sürecini ölçmektedir (Baraby ve diğerleri, 2021).

FOAG, katılımcılardan bir başkasının başına gelen senaryolarda bulunan akıl yürütmeye ne ölçüde katıldıklarını (1 = kesinlikle katılmıyorum ve 7 = kesinlikle katılıyorum arasında) belirtmelerini istemektedir. Senaryolardan 24'ü direkt OKB ile ilgili endişeleri (bulaşma, kontrol, tam olarak doğru ve kabul edilemez düşünceler) içerirken (örneğin, 2. Fulya bilgisayarının başına oturmuş bir websitede mutfak gereçleri hakkında bir şeyler okumaktadır. Okuduğu yazılardan biri, küçük bir mutfak eşyasından kaynaklanan elektrik kaçağından çıkan yangının ailenin evini tamamen yakıp kül ettiğinden söz etmektedir. Kendi mutfağındaki tost makinesini hatırlayan Fulya kendi kendine ""Bir başkasının başına böyle bir şey gelmişse, tost

makinemden ötürü benim de başıma gelebilir." diye düşünür. Fulya'nın akıl yürütmesine hangi ölçüde katılıyorsunuz?), 6'sı direkt OKB ile ilişkili olmayan (dakiklik, benzerlik gibi) endişeleri (örneğin, Serkan bir partide en yakın arkadaşları Semih ve Can'ın gelmesini beklemektedir. Semih ve Can oda arkadaşlarıdır ve Serkan'a partiye birlikte geleceklerini ve saat akşam 7'de orada olacaklarını söylemişlerdir. Serkan saatine bakar, saat 7'ye 5 vardır ve kendi kendine "Semih ve Can'ın bindiği metro bozulmuş olabilir; bu yüzden partiye gecikmiş olabilirler." diye düşünür. Serkan'ın akıl yürütmesine hangi ölçüde katılıyorsunuz?) içermektedir (Baraby ve diğerleri, 2021).

Ölçüm aracının psikometrik özelliklerine bakıldığında klinik olmayan (Baraby ve diğerleri, 2021) ve klinik olan (Baraby ve diğerleri, 2023) örneklemelerde yapılan çalışmalarda, yüksek düzeyde güvenilirlik gösterdiği ve OKB grubu ile kontrol grupları karşılaştırıldığında FOAG'dan alınan puanların, OKB grubunda anksiyete tanılı gruba ve sağlıklı kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek olduğu bildirilmiştir. Mevcut çalışmada ölçüm aracı, Türkçe uyarlamasının psikometrik özelliklerini incelemek için kullanılmıştır ve Cronbach alfa katsayısı 30 maddelik versiyonu için .94, 24 maddelik versiyonu için .93 olarak bulunmuştur.

Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği. Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği (ÇKÖ; Inferential Confusion Scale), O'Connor ve Robillard (1995) tarafından geliştirilmiş ve Aardema ve diğerleri (2005b) tarafından gözden geçirilerek oluşturulmuştur. 15 maddeli ve tek faktörlü bir öz bildirim ölçeğidir. ÇKÖ, 5'li likert tipi derecelendirme ile (1= hiç katılmıyorum ve 5= tamamen katılıyorum) katılımcılardan, çıkarımsal karmaşanın iki temel özelliği olan duyulara güvensizlik ve tersine akıl yürütmeyi değerlendirmelerini istemektedir. Ölçüm aracının geçerli ve güvenilir olduğu hem klinik hem de klinik olmayan örneklemelerde test edilerek psikometrik özellikleri gösterilmiştir (Aardema ve diğerleri, 2005b; Emmelkamp ve Aardema, 1999). ÇKÖ'nün Türkçeye uyarlama çalışmaları ilk olarak Dirik ve diğerleri (2009) tarafından klinik olmayan örneklem üzerinde yapılırken Yorulmaz ve diğerleri (2010), ölçeğin psikometrik özelliklerini klinik örneklemde değerlendirerek uyarlama çalışmasını tekrarlamıştır. FOAG'ın psikometrik özelliklerini değerlendirmek amacıyla kullanıldığı bu çalışmada ÇKÖ'nün Cronbach alfa katsayısı .91 olarak bulunmuştur.

Obsesif İnanışlar Anketi-20. Obsesif İnanışlar Anketi (OİA-20; Obsessive Beliefs Questionnaire), OKKÇG üyeleri (2001; 2005) tarafından geliştirilen ve gözden geçirilen, orijinali 87 maddeden oluşan 7'li likert tipi bir öz bildirim aracıdır. OKB'ye özgü bilişsel yanlışlıkları değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu araç, sorumluluk, tehdit öngörüsü, mükemmeliyetçilik, kesinlik ihtiyacı, düşüncelerin önemi ve düşünce kontrolü olmak üzere 6 boyuttan oluşmaktadır. Ölçüm aracının gözden geçirilmesiyle önce sorumluluk-tehdit algısı, düşüncelerin önemi-kontrolü ve mükemmeliyetçilik-kesinlik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşan 44 maddelik daha kısa bir form oluşturulmuş (OKKÇG, 2003; OKKÇG, 2005); ardından

sorumluluk, tehdit algısı, düşüncelerin önemi-kontrolü ve mükemmeliyetçilik-kesinlik olmak üzere 4 alt boyuttan oluşan 20 maddelik bir kısa form hazırlanmıştır. Ölçüm aracının hem toplam puanı hem de alt boyutlarıyla ilgili değerlendirme yapılabilmektedir.

Klinik olan ve klinik olmayan örneklerde yürütülen farklı dillerdeki versiyonlarıyla yapılan birçok çalışmada ölçüm aracının geçerli ve güvenilir olduğu rapor edilmiştir (Bortoncello ve diğerleri, 2012; Julien ve diğerleri, 2008; Myers ve diğerleri, 2008; Wang ve diğerleri, 2015). Anketin pratik sebeplerle geliştirilen 20 maddeden (Moulding ve diğerleri, 2011) oluşan kısa versiyonunun da yetişkin örnekte geçerli ve güvenilir (alt boyutların iç tutarlılık düzeyleri $\alpha = .77-.83$ arasında) olduğu rapor edilmiştir. Aynı zamanda, psikometrik özellikleri klinik (Fergus ve Carmin, 2014) ve klinik olmayan (Fergus ve Carmin, 2014; Fergus ve diğerleri, 2019) çalışmalarla incelenmiştir ve ölçüm aracının geçerli ve güvenilir bir araç olduğu teyit edilmiştir. OİA-20'nin Türkçeye uyarlama çalışması Yorulmaz ve diğerleri (2019) tarafından yetişkin örnekte yürütülmüş ve anketin Türkçe formunun da geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu rapor edilmiştir. Bu çalışmada alt boyutlara dair spesifik hipotezler olmadığı ve yalnızca ölçüm aracından alınan toplam puanın FOAG ile ilişkisine odaklanıldığından alt boyutlar analizlere dahil edilmemiştir. OİA-20'nin Cronbach alfa katsayısı .90 olarak bulunmuştur

Obsesif Kompulsif Envanteri- Gözden Geçirilmiş Formu. Obsesif Kompulsif Envanteri- Gözden Geçirilmiş Formu (OKE-GGF; Obsessive-Compulsive Inventory-Revised; Foa ve diğerleri, 1998), orijinalinde 84 maddeden oluşan ancak gözden geçirilmesiyle 18 maddelik kısa formu (Foa ve diğerleri, 2002) oluşturulan öz bildirim dayalı bir ölçüm aracıdır. Envanter, OKB belirtilerinin kişide yarattığı stresi değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir ve kontrol etme, temizlik, düzenleme, obsesyonlar, biriktirme ve etkisizleştirme (nötralizasyon) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipi derecelendirmeye sahip olan OKE-GGF'nin tanı için kesme puanı 21 olarak rapor edilmiştir (Abramowitz ve diğerleri, 2005; Foa ve diğerleri, 2002). Ölçüm aracından alınan puanlarla toplam puana ve alt boyutlara dair değerlendirme yapılabilmektedir. Envanterden alınan puanlar 0 ile 72 arasında değişmektedir ve yüksek puanlar daha yüksek rahatsızlık düzeyini belirtmektedir.

Foa ve diğerleri (2002), ölçüm aracını geliştirmek ve psikometrik özelliklerini değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmada aracın geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu rapor etmişlerdir. OKE-GGF, pek çok dile çevrilmiştir ve pek çok farklı dil ve kültürde ölçüm aracının psikometrik özellikleri test edilerek geçerli ve güvenilir olduğu teyit edilmiştir (Fullana ve diğerleri, 2005; Gönner ve diğerleri, 2008; Souza ve diğerleri, 2011; Zermatten ve diğerleri, 2006). Envanterin Türkçe uyarlaması Yorulmaz ve diğerleri (2015) tarafından klinik olmayan bir örnek üzerinde yapılmış ve OKE-GGF'nin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu rapor edilmiştir. Mevcut çalışmada, alt boyutlara dair spesifik

hipotezler olmadığından yalnızca toplam puan üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bu çalışmada OKE-GGF'nin Cronbach alfa katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Etik Kurulu'ndan gerekli etik kurul izni (Karar no: 285105; 16.06.2022) alınmıştır. FOAG'ın Türkçe uyarlaması için ilk olarak çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılmıştır (Brislin, 1970; Güngör, 2016). Bu işlemin ardından Türkçe form ile orijinal form birbiri ile karşılaştırılmış ve Türkçe formun üzerinde araştırmacılar tarafından anlam ve anlaşılabilirlik değerlendirmesi ve pilot uygulamalar yapılmıştır. Ardından son düzenlemeler yapılarak ölçüm aracının son hali geliştirilmiştir. Katılımcılara çeşitli duyuru yöntemleri aracılığıyla ulaşılarak "Google Forms" üzerinden çevrimiçi veri toplama işlemi yapılmıştır. Katılımcılardan sırasıyla araştırmanın içeriğine dair bilgi veren Bilgilendirilmiş Onam Formunu okumaları ve gönüllü katılımlarını onaylayan onamı vermeleri istenmiştir. Katılımcılar çalışmaya onay verdikten sonra geri kalan ölçüm araçlarına erişerek yaklaşık 20 dakika içerisinde çalışmayı tamamlamışlardır.

İstatistiksel Analizler

Çalışmada elde edilen bulguların analizleri için IBM SPSS Statistics (Version 22; 2013) programı kullanılmıştır. Analizlere başlamadan önce ilk olarak veri girişinin doğruluğu kontrol edilmiştir ve ardından dışlama kriterlerine göre veri temizleme işlemi yapılmıştır. Çalışmaya katılım için 18 yaşından büyük olma, en az okur-yazar olma, gönüllü katılım sağlama ve anket setini doldurmaya engel aktif nörolojik/psikotik bir rahatsızlığın olmaması kriterleri uygulanmıştır. Ölçüm aracı, özellikle OKB'ye özgü çıkarımsal karmaşa yaklaşımını temel alan işlevsel olmayan düşünme stratejilerine odaklandığı için psikotik rahatsızlığı olan katılımcıların bu tür kavramlara vereceği cevaplar, örneklemin homojenliğini bozabileceği ve gerçeği yansıtmayabileceği için psikotik rahatsızlığı olduğunu belirten kişilerin çıkarılması planlanmıştır. Çalışmada kartopu veri toplama yöntemi kullanılarak ulaşılan katılımcılardan yukarıda belirtilen dışlama kriterleri doğrultusunda toplam 15 kişi analiz aşamasında geçmeden veri setinden çıkarılmıştır.

Çevrim içi veri toplamada yanlış/dikkatsiz anket doldurma eğilimini test etmek üzere bu tür çalışmalarda kullanılan bir yöntem olan kontrol maddelerinden kaynaklı olarak 9 kişi, 18 yaşından küçük olması nedeniyle 2 kişi, tek ve çok değişkenli uç değerleri belirleme işleminde 4 kişi uç değerler nedeniyle veri setinden çıkarılmıştır. Bunun sonucunda kalan 200 katılımcı ile analizlere devam edilmiştir.

Çalışmada FOAG'ın hem 24 hem de 30 maddelik formları üzerinden analizler yürütülmüştür. Güvenirlik analizi ile Cronbach alfa katsayılarına, düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerlerine ve yarı form güvenirlik değerlerine bakılmıştır. FOAG Türkçe uyarlamasının eş zaman ve yakınsak geçerliğinin değerlendirilmesi için OİA-20, ÇKÖ, FOAG (30 ve 24 maddelik formlar) ve OKE-GGF ölçüm araçları arasındaki ilişkiye Pearson korelasyon analizleri ile bakılmıştır. Ölçüt geçerliğinin belirlenmesi amacıyla bu konuda Türkçe çalışma olmadığı için orijinal çalışmada belirlenen OKE-GGF kesim puanı üzerinden kesim puanının (yani 21 puan; Abramowitz ve diğerleri, 2005; Foa ve diğerleri, 2002) altı ve üstü olmak üzere 2 grup oluşturulmuştur. Ölçüm araçları arasındaki gruplar arası farklılaşma için toplam puanlar üzerinden bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. En son artımsal geçerliğin test edilmesi amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

FOAG'a özgü yapılan güvenirlik analizleri değerlendirildiğinde Cronbach alfa katsayısı FOAG'ın 30 maddelik formu için .94, FOAG'ın 24 maddelik formu için .93 olarak bulunmuştur. İç tutarlık değerlerinin genel kabul gören .70 değerinin (Nunnally, 1978) üzerinde olduğu görülmüştür. FOAG'ın düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon ranjı (.40-.70 arasında) ve ölçeğin ilk 15 ve son 15 maddeleri üzerinden yapılan yarı form (Split half) analizi değerleri de (.90 ve .91) dikkate alındığında FOAG'ın güvenilir bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir. Analiz sonuçları Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1.

Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri ve Diğer Ana Değişkenlerin Güvenirlik Değerleri

Kullanılan Ölçekler	İç Tutarlılık (Cronbach Alpha)	Düzeltilmiş Madde Toplam Puan Korelasyon Ranjı (Min-Max)	Yarı Form(Split Half) Değerleri
FOAG-30	.94	.40-.70	.91
FOAG-24	.93	.40-.69	.90
OİA-20	.90	.42-.63	.83
ÇKÖ	.91	.35-.75	.89
OKE	.89	.39-.62	.90

Notlar: OİA-20 = Obsesif İnanışlar Anketi-Gözden Geçirilmiş Form, ÇKÖ: Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği, FOAG: Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri, OKE-GGF: Obsesif Kompulsif Envanteri-Gözden Geçirilmiş Form

FOAG'ın eş zaman ve yakınsak geçerliğini test etmek amacıyla korelasyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonuçları Tablo 2'de verilmektedir. Korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında, FOAG'ın diğer ölçüm araçlarıyla değişen düzeylerde ancak genel olarak orta düzeyde pozitif yönde ilişkiler gösterdiğine ulaşılmıştır (r *ranjı* = .52 ve .54 arası değişen, $p < .001$). FOAG'ın 30 maddelik formu en yüksek korelasyonu ÇKÖ toplam puanı ve OKE-GGF toplam puanı ($r = .54$, $p < .001$) ile gösterirken 24 maddelik formun da aynı değişkenler ile en yüksek korelasyonu ($r = .55$, $p < .001$) gösterdiği görülmektedir. Buna göre çıkarımsal karmaşa ve OKB belirti düzeyi arttıkça işlevsel olmayan akıl yürütme yollarının kullanılmasının da arttığı söylenebilir. Diğer bir deyişle FOAG'ın 30 ve 24 maddeden oluşan her iki formunun da araştırma değişkenleriyle gösterdiği orta derece ilişkiler, FOAG'ın geçerliğine dair kanıt oluşturmaktadır. FOAG'ın en yüksek korelasyon gösterdiği ölçeğin ÇKÖ olduğu görülmektedir ve her iki ölçüm aracı da çıkarımsal karmaşayı ölçmeyi amaçladığından bu ilişki, FOAG'ın geçerliğini destekleyici niteliktedir.

Tablo 2.

Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri ve Diğer Ana Değişkenler Arası Korelasyonel İlişkiler

	Ort.	SS	1	2	3	4	5
1.FOAG-30	2.8	1.1	-				
2.FOAG24	2.7	1.1	.99**	-			
3.OİA-20	3.6	1.1	.52**	.52**	-		
4.ÇKÖ	2.9	0.9	.54**	.55**	.67**	-	
5.OKE-GGF	27.0	13.5	.54**	.55**	.54**	.61**	-

* $p < .05$; ** $p < .001$

Notlar: OİA-20: Obsesif İnanışlar Anketi-20; ÇKÖ: Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği, FOAG: Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri, OKE-GGF: Obsesif Kompulsif Envanteri-Gözden Geçirilmiş Form.

FOAG'ın ölçüt bağımlı geçerliğin sınanması amacıyla grup farkı karşılaştırması için OKE-GGF'nin orijinal çalışmalarında kesim noktası olan 21 puanın (Abramowitz ve diğerleri, 2005; Foa ve diğerleri, 2002) altında puan alan katılımcılar düşük puan grubunda ($N = 76$, $Ort. = 13.12$, $SS = 5.37$) ve üstünde puan alan katılımcılar ise yüksek puan grubunda ($N = 124$, $Ort. = 35.52$, $SS = 9.33$) olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Bu iki grubun birbirinden temel araştırma değişkenlerinde farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak amacıyla FOAG başta olmak üzere çalışmadaki ana değişkenlerden alınan toplam puanlar üzerinden bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Tablo 3'te görüldüğü gibi uç grupların FOAG-30, FOAG-24, ÇKÖ ve OİA-20 düzeylerinde anlamlı olarak farklılaştıkları görülmektedir. Semptom düzeyinin, yüksek puan grubunda ($M = 35.52$, $SD = 9.33$) düşük puan grubundan ($M = 13.12$, $SD = 5.37$)

anlamli düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir; $t(198) = 19.08, p < .001; d = 2.94$. Aynı zamanda yüksek semptom grubundaki katılımcıların FOAG-30'dan (*Myüksek* = 3.14, *SD* = 1.15; *Mdüşük* = 2.16, *SD* = .82; $t(198) = 6.48, p < .001; d = 0.98$), OİA-20'den (*Myüksek* = 4.07, *SD* = 1.01; *Mdüşük* = 2.96, *SD* = .90; $t(198) = 7.90, p < .001; d = 1.17$), ÇKÖ' den (*Myüksek* = 3.25, *SD* = .81; *Mdüşük* = 2.30, *SD* = .69; $t(198) = 8.50, p < .001; d = 1.26$) istatistiksel olarak anlamli şekilde daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Değişkenlerin Cohen d sonuçları grupların birbirinden ne ölçüde farklılaştığını belirtmektedir. Cohen (1988), 0.2 veya daha düşük bir değerin küçük bir etki olarak kabul edilmesini gerektiğini, 0.2 ile 0.5 arasında bir değerin orta ve 0.8 ve daha büyük bir değerin ise büyük etki olarak değerlendirildiğini belirtmektedir. Buradan yola çıkarak mevcut çalışmada kullanılan tüm değişkenlerin Cohen d sonuçları incelendiğinde, her biri için büyük etki büyüklüğünden söz edilebilir. Grup farkı sonuçları birlikte değerlendirildiğinde daha yüksek düzeyde OKB belirti şiddeti gösteren gruptaki katılımcıların diğer gruba göre daha fazla çıkarımsal karmaşa yaşadıkları ve işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri kullandıkları söylenebilir.

Tablo 3.

Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri ve Diğer Ana Değişkenlerin OKE-GGF Düşük ve Yüksek Semptom Grupları Arası Karşılaştırma Sonuçları

	Düşük		Yüksek		<i>t</i> (198)	<i>p</i>	Cohen's <i>d</i>
	OKE-GGF Grubu		OKE-GGF Grubu				
	Ort	Ss	Ort	Ss			
FOAG-30	2.16	.82	3.14	1.15	6.48	.000	0.98
FOAG-24	2.09	.81	3.08	1.15	6.55	.000	0.99
OİA-20	2.96	.90	4.07	1.01	7.90	.000	1.17
ÇKÖ	2.30	.69	3.25	.81	8.50	.000	1.26
OKE-GGF	13.12	5.37	35.52	9.33	19.08	.000	2.94

Notlar: OİA-20: Obsesif İnanışlar Anketi-20; ÇKÖ: Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği, FOAG: Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri, OKE-GGF: Obsesif Kompulsif Envanteri- Gözden Geçirilmiş Form.

Tablo 4.

OKB Belirtilerinin Yordanmasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcılar	OKB Belirti Düzeyi		
	ΔR^2	F	β
1. aşama	.29	$F(1,198)=81.05^{**}$	
OİA-20 toplam			.54 ^{**}
2.aşama	.11	$F(1,197)=36.30^{**}$	
OİA-20 toplam			.24 [*]
ÇKÖ toplam			.45 ^{**}
3. aşama	.05	$F(1,196)=16.35^{**}$	
OİA-20 toplam			.16 [*]
ÇKÖ toplam			.35 ^{**}
FOAG-24 toplam			.27^{**}
Toplam R ²	.45	$F(3,196)=52.81^{**}$	
3.aşama	.05	$F(1,196)=16.17^{**}$	
OİA-20 toplam			.16 [*]
ÇKÖ toplam			.36 ^{**}
FOAG-30 toplam			.26^{**}
Toplam R ²	.45	$F(3,196)=52.71^{**}$	

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Notlar: OİA-20: Obsesif İnanışlar Anketi-20, ÇKÖ: Çıkarımsal Karmaşa, FOAG-30: Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri 30 maddelik form, FOAG-24: Fonksiyonel Olmayan Akıl Yürütme Görevleri 24 maddelik form

Son olarak FOAG'ın artımsal (incremental) geçerlik sınavasını değerlendirmek amacıyla yürütülen hiyerarşik regresyon analizinde OKE-GGF bağımlı değişken olarak kullanılmış, analize önce OİA-20 ve ÇKÖ ardından varyansa anlamlı düzeyde bağımsız bir katkı sunup sunmayacağını anlamak amacıyla son basamakta FOAG dahil edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4'te gösterilmektedir. Analiz sonuçları FOAG'ın ÇKÖ ve OİA-20'nin ötesinde OKE-GGF'yi anlamlı olarak yordayarak varyansa anlamlı katkı yaptığını göstermektedir. Ayrıntılı olarak bakıldığında OİA-20 analize ilk adımda girilmiş ve OKB belirti düzeyindeki varyansın %29'unu açıklamıştır ($F(1,198) = 81.05, p < .001$) ve obsesif inanışlar ile OKB belirti düzeyi arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. İkinci olarak ÇKÖ analize dahil edilmiş ve ek olarak %11'lik bir varyansı açıkladığı görülmüştür ($F(1,197) = 36.30, p < .001$). Çıkarımsal karmaşa ile OKB belirti düzeyi arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı

bulunmuştur. Son olarak ise FOAG analize dahil edilmiştir ve açıklanan varyansa %5’lik bir katkı yaptığına ulaşılmıştır ($F(1,196) = 16.17, p < .001$). FOAG ile OKB belirti düzeyi arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Belirtilen model tüm değişkenler modele dahil edildikten sonra OKB belirti düzeyindeki varyansın %45’ini açıklamaktadır ($F(3,196) = 52.71, p < .001$). Aynı zamanda obsesif inanışların OKB belirti düzeyi ile ilişkisinin ilk modelde ($\beta = .54, p < .001$) anlamlı olduğu ve nihai modelde ($\beta = .16, p < .05$) istatistiksel açıdan anlamlı kalmaya devam ettiği görülmektedir. Çıkarımsal karmaşanın da OKB belirti düzeyi ile ilişkisi hem ikinci modelde ($\beta = .35, p < .001$) hem de nihai modelde ($\beta = .36, p < .001$) istatistiksel açıdan anlamlı kalmaya devam etmiştir. Buradan hareketle obsesif inanışlar, çıkarımsal karmaşa ve işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin OKB belirti düzeyinin neredeyse yarısına varan bir kısmını açıkladığı ve FOAG’ın OKB belirti düzeyinin anlamlı ve pozitif bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla analiz sonuçlarının, ölçüm aracının kullanımı açısından artımsal geçerliğini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Tartışma

Obsesyonel şüpheyi temel alan ÇDY, OKB’de kişinin gerçeklik ve kanıtlardansa hayali olasılıklara daha fazla inanmasına dayanan çıkarımsal karmaşayı vurgular (O’Connor ve Robillard, 1995). Bu süreçte kullanılan işlevsel olmayan ve öznel akıl yürütme yöntemleri ile kişi hayali olasılıkları daha inandırıcı kılacak öznel anlatılar oluşturmaktadır (Aardema ve diğerleri, 2005a). Buradan hareketle, çıkarımsal karmaşanın ÇDY’nin temelinde bulunduğu gibi işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin de çıkarımsal karmaşanın temelinde bulunduğu söylenebilir. Özellikle son zamanlarda ilgi çeken bir model olmasıyla birlikte zaman içerisinde çıkarımsal karmaşayı ölçmek amacıyla ÇKÖ (Aardema ve diğerleri, 2005b) ve TAYG (Wong ve Grisham, 2017) gibi farklı ölçüm araçları geliştirilmiş olsa da daha kapsamlı bir ölçüm aracına ihtiyaç duyulmasıyla birlikte FOAG (Baraby ve diğerleri, 2021) isimli ölçüm aracı geliştirilmiştir. FOAG, göreve dayalı bir ölçüm aracı olması yönünden ÇKÖ’den, birden fazla işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemini değerlendirebilmesi yönünden ise TAYG’den ayrılmaktadır. Akıl yürütme süreçlerine yaptığı vurguyla süreç odaklı yaklaşımı destekleyen FOAG, OKB süreciyle ilgili daha kapsamlı bilgi edinmeye yardımcı olabilir. Bu nedenle mevcut çalışma, çıkarımsal karmaşayı göreve dayalı olarak ölçen ve görece yeni geliştirilmiş bir ölçüm aracını Türkçe alanyazına kazandırmayı amaçlamaktadır. Ölçüm aracı 24 OKB ile ilişkili senaryo ve 6 nötr senaryodan oluştuğu için ölçüm aracını geliştiren araştırmacılar, görev formunun değerlendirilmesinde tercihe bağlı olarak yalnızca çıkarımsal karmaşaya özgü görevleri içeren 24 maddeye verilen puanların toplanmasıyla elde edilen değer de kullanılabilirliğini belirtmiştir (Baraby ve diğerleri, 2023). Bu nedenle mevcut çalışmada ölçüm aracının her iki formunun da psikometrik özellikleri değerlendirilmiştir.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen analiz bulguları incelendiğinde, genel olarak FOAG'ın 30 ve 24 maddelik formlarının psikometrik özelliklerinin çalışmalarda kullanıma uygun olduğu çıkarımı yapılabilir. İlk olarak FOAG'ın iç tutarlık katsayısının güvenilirlik temel ölçütünü (Nunnally, 1978) rahatlıkla sağladığı görülmektedir. Ayrıca eş zaman geçerliği ve yakınsak geçerliğine yönelik yapılan korelasyon analiz sonuçları, FOAG'ın çıkarımsal karmaşa, obsesif inanışlar ve OKB belirti düzeyi ile gösterdiği anlamlı pozitif korelasyonel ilişkiler ile bu ölçüm aracının geçerliğine kanıt sağlamaktadır. Bu ilişkilerin anlamı, işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin kullanımı arttıkça obsesif inanışlar, çıkarımsal karmaşa ve OKB belirti düzeyinin de artış göstermesidir. Farklı akıl yürütme yollarını ele alarak çıkarımsal karmaşayı ölçtüklerinden, FOAG'ın ÇKÖ ile gösterdiği anlamlı ilişkiler ayrıca önemlidir. İlgili alanyazın incelendiğinde klinik (Baraby ve diğerleri, 2021) ve klinik olmayan (Baraby ve diğerleri, 2023) örneklerde işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri ile çıkarımsal karmaşa arasında güçlü ilişkiler bulunduğu rapor edilmiştir. Bunun yanı sıra Aardema ve diğerleri (2009), OKB'den mustarip kişilerin nesnel kanıtlardan bağımsız olarak belirli bir senaryo hakkında kontrol örneğine oranla daha geniş bir çıkarım yelpazesi ele aldıklarını belirtmişlerdir. Belirtilen bulgudan yola çıkarak işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin, çıkarım yelpazesinin oluşumu ve genişlemesinde etkili olabileceği söylenebilir. FOAG'ın ve ÇKÖ'nün birbirleri dışında OKB ve ilişkili değişkenler ile gösterdiği ilişkiler de önemlidir. Çıkarımsal karmaşa, kanıtlar ve gerçeklikten kişinin kendi ürettiği hayali olasılık ve hipotezlere inanması sonucunda meydana gelmektedir (O'Connor ve Robillard, 1995). İşlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri, kişinin kendi ürettiği olasılıklara hayali kanıtlar sağlamasına ve dolayısıyla OKB'ye sebep olan şüphelere inanırlık vermesine sebep olabilir. Alanyazın incelendiğinde mevcut çalışmada görülen OKB belirti düzeyi, obsesif inanışlar ve çıkarımsal karmaşa arasındaki ilişkiyi destekler çalışmalara rastlanmaktadır (Aardema ve diğerleri, 2018; Baraby ve diğerleri, 2021; Baraby ve diğerleri, 2023). Yorulmaz ve diğerleri (2010) yaptıkları çalışmada, çıkarımsal karmaşanın diğer bilişsel faktörlerden bağımsız olarak OKB üzerinde bireysel bir etki gösterdiğini rapor etmişlerdir. Mevcut çalışmada FOAG'ın en güçlü korelasyonel ilişkiyi OKB belirti düzeyi ile göstermesi, alanyazındaki bu bilgiyi destekler niteliktedir. Bahsedilen korelasyonel ilişkiler ve alanyazındaki çalışmaların mevcut çalışmayı destekler nitelikte olması, FOAG'ın Türkçe formlarının eş zaman ve yakınsak geçerliklerine kanıt sunmaktadır.

FOAG'ın ölçüt bağıntılı geçerliğini değerlendirmek için OKB belirti düzeyi üzerinden yüksek ve düşük belirti grubu olmak üzere katılımcılar iki gruba ayrılmıştır. Yapılan analiz bulguları incelendiğinde, yüksek ve düşük belirti grubunun FOAG'dan aldıkları puanlar birbirinden istatistiksel olarak anlamlı şekilde ayrılmaktadır. Buradan hareketle yüksek belirti grubundaki katılımcıların düşük belirti grubundaki katılımcılardan daha fazla fonksiyonel olmayan akıl yürütme yöntemlerini kullandıkları söylenebilir. FOAG gibi çıkarımsal karmaşa

ve obsesif inanışların da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde çıkarımsal karmaşadaki artışın OKB şiddeti ile ilişkili olduğu (Julien ve diğerleri, 2016), FOAG toplam puanının OKB örnekleminde kaygılı ve sağlıklı kontrollere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Baraby ve diğerleri, 2023). Çıkarımsal karmaşa üzerine yapılan diğer çalışmaların da mevcut bulguları destekler şekilde oldukları görülmektedir (Aardema ve diğerleri, 2009; Wong ve Grisham, 2017). Ülkemizde yapılan çalışmalar da çıkarımsal karmaşanın OKB’de öne çıkan üstbilişsel bir durum olduğunu göstermiştir (Yorulmaz ve diğerleri, 2010). Tüm bulgular birlikte ele alındığında analiz sonuçları, FOAG’ın Türkçe formunun ölçüt bağıntılı geçerliliğini desteklemekte ve fonksiyonel olmayan akıl yürütme yöntemlerinin kullanımının klinik olmayan örnekleme yüksek OKB belirti şiddeti ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Son olarak FOAG’ın, bir ölçümün diğer ölçütlere göre ilgili bazı olguları açıklama veya tahmin etme derecesi olarak tanımlanan (Haynes ve Lench, 2003) artımsal geçerliliğini incelemek için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Analize en son giren FOAG’ın, OKB belirti düzeyini açıklayan varyansa diğer değişkenlerden bağımsız katkı sağladığı görülmüştür. Bu katkı, FOAG’ın artımsal geçerliliğini destekler niteliktedir. İlgili alanyazın incelendiğinde obsesif inanışlar kontrol edildiğinde bile çıkarımsal karmaşanın OKB belirti düzeyine bağımsız katkı sunduğu çalışmalara ulaşılmaktadır (Aardema ve diğerleri, 2006; Aardema ve diğerleri, 2018). Tüm analiz sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, ölçüm aracının eş zaman, yakınsak, ölçüt bağıntılı ve artımsal geçerliği ve güvenilirlik düzeylerinin tatmin edici düzeyde olduğuna; dolayısıyla klinik olmayan Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğuna ulaşılabılır.

Nihayetinde bu çalışmanın çıkarımsal karmaşa ve OKB arasındaki ilişkiyi ölçmesi ve Türkçe alanyazına yeni bir ölçüm aracı kazandırması yönünden önemli olduğu söylenebilir. Çıkarımsal karmaşa ve OKB arasındaki ilişkiyi değerlendiren Türkçe çalışmaların az olması ve öz-bildirime dayanması nedeniyle mevcut çalışma, göreve dayalı bir ölçüm aracını kullanması ve çıkarımsal karmaşa sürecinde kullanılan işlevsel olmayan akıl yürütme yollarını ele alarak süreç odaklı olması yönleriyle alanyazına katkı sağlamaktadır. FOAG’ın geçerli ve güvenilir olduğuna ulaşılmasıyla birlikte ölçüm aracı klinik uygulamalardaki psikolojik değerlendirme çalışmalarında işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemlerini kullanan ve çıkarımsal karmaşa yaşayan bireylerin belirlenmesinde ve süreç içerisinde uygun tedavi adımlarının belirlenmesinde kullanılabilir.

Çalışmanın sınırlılıkları incelendiğinde öncelikli olarak klinik olmayan bir örnekleme ulaşmak amacıyla kartopu veri toplama yöntemi kullanılmış olmasına rağmen katılımcıların %28’inin bir tanıya sahip olması ve psikotik bozukluklar dışında dışlama kriteri uygulanmaması, önemli bir sınırlılık olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca klinik OKB odaklı bir

örneklem kullanılmaması, hem klinik çıkarımların net bir şekilde yapılmasını hem de OKB ile işlevsel olmayan akıl yürütme yöntemleri arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasını sınırlamaktadır. Bu nedenle bulguların klinik örneklem üzerinde tekrarlanması önem taşımaktadır. Çalışma öz-bildirim ölçümlerine dayandığından ve kesitsel nitelik taşıdığından, olası yanlışlıkları gidermek için farklı araştırma desenlerine sahip çalışmalar ile desteklenmelidir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Birinci yazar %60, ikinci yazar ise %40 oranında katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Yazar Notu:

Bu çalışma ilk yazarın yüksek lisans tezinin bir kısmından alınan bilgi ve bulgulara dayanmaktadır.

Finansal Destek Beyanı:

Yazarlar, bu çalışma için finansal destek alınmadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Etik Kurulu'ndan gerekli etik kurul izni (Karar no: 285105; 16.06.2022) alınmıştır

---

Kaynakça

- Aardema, F., Emmelkamp, P. M. G. ve O'Connor, K. P. (2005a). Inferential confusion, cognitive change and treatment outcome in obsessive-compulsive disorder. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 12(5), 337-345. <https://doi.org/10.1002/cpp.464>
- Aardema, F., O'Connor, K. P. ve Emmelkamp, P. M. G. (2006). Inferential confusion and obsessive beliefs in obsessive-compulsive disorder. *Cognitive Behaviour Therapy*, 35(3), 138-147. <https://doi.org/10.1080/16506070600621922>
- Aardema, F., O'Connor, K. P., Emmelkamp, P. M. G., Marchand, A. ve Todorov, C. (2005b). Inferential confusion in obsessive-compulsive disorder: the inferential confusion questionnaire. *Behaviour Research and Therapy*, 43(3), 293-308. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2004.02.003>
- Aardema, F., O'Connor, K. P., Pélissier, M. C. ve Lavoie, M. E. (2009). The quantification of doubt in obsessive-compulsive disorder. *International Journal of Cognitive Therapy*, 2(2), 188-205. <https://doi.org/10.1521/ijct.2009.2.2.188>
- Aardema, F. ve Wu, K. D. (2011). Imaginative, dissociative, and schizotypal processes in obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Clinical Psychology*, 67(1), 74-81. <https://doi.org/10.1002/jclp.20729>
- Aardema, F., Wu, K., Moulding, R., Audet, J. S. ve Baraby, L. P. (2018). The relationship of inferential confusion and obsessive beliefs with specific obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 18, 98-105. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2018.03.004>
- Abramowitz, J. S., Fabricant, L. E., Taylor, S., Deacon, B. J., McKay, D. ve Storch, E. A. (2014). The relevance of analogue studies for understanding obsessions and compulsions. *Clinical Psychology Review*, 34(3), 206-217. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2014.01.004>
- Abramowitz, J. S., Tolin, D. F. ve Diefenbach, G. J. (2005). Measuring change in OCD: sensitivity of the Obsessive-Compulsive Inventory-Revised. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27(4), 317-324. <https://doi.org/10.1007/s10862-005-2411-y>
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı (DSM 5)* (E. Körođlu, Çev.; 5. Basım). HYB Yayıncılık.
- Baraby, L. P., Bourguignon, L. ve Aardema, F. (2023). The relevance of dysfunctional reasoning to OCD and its treatment: Further evidence for inferential confusion utilizing a new task-based measure. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 80, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2022.101728>
- Baraby, L. P., Wong, S. F., Radomsky, A. S. ve Aardema, F. (2021). Dysfunctional reasoning processes and their relationship with feared self-perceptions and obsessive-compulsive symptoms: An investigation with a new task-based measure of inferential confusion. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 28, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2020.100593>
- Brislin, R. W. (1970). Back-translation for cross-cultural research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 1(3), 185-216. <https://doi.org/10.1177/135910457000100301>
- Bortoncello, C. F., Braga, D. T., Gomes, J. B., de Souza, F. P. ve Cordioli, A. V. (2012). Psychometric properties of the Brazilian version of the Obsessive Beliefs Questionnaire (OBQ-44). *Journal of Anxiety Disorders*, 26(3), 430-434. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2011.12.011>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. Basım). Lawrence Erlbaum Associates.

- Dirik, G., Yorulmaz, O. ve Karaali, O. (2009, 10-12 Mart). Gerçek mi Önemli Olasılık mı: Üniversite Öğrencilerinde Çıkarımsal karmaşanın İncelenmesi. [Sempozyum] 1. Klinik Psikoloji Sempozyumu, ODTÜ, Türkiye.
- Emmelkamp, P. M. G. ve Aardema, A. (1999). Metacognition, spesific obsessive-compulsive beliefs and obsessive-compulsive behaviour. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 6(2), 139-145. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0879\(199905\)6:2%3C139::AID-CPP194%3E3.0.CO;2-9](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0879(199905)6:2%3C139::AID-CPP194%3E3.0.CO;2-9)
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A. Ve Lang, A-G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149–1160 (2009). <https://doi.org/10.3758/BRM.41.4.1149>
- Fergus, T. A. ve Carmin, C. N. (2014). The validity and specificity of the short-form of the Obsessive Beliefs Questionnaire (OBQ). *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 36, 318-328. <https://doi.org/10.1007/s10862-013-9398-6>
- Fergus, T. A., Latendresse, S. J. ve Wu, K. D. (2019). Factor structure and further validation of the 20-item short form of the Obsessive Beliefs Questionnaire. *Assessment*, 26(6), 984-1000. <https://doi.org/10.1177/1073191117745988>
- Foa, E. B., Huppert, J. D., Leiberg, S., Langner, R., Kichic, R., Hajcak, G. ve Salkovskis, P. M. (2002). The Obsessive-Compulsive Inventory: Development and validation of a short version. *Psychological Assessment*, 14(4), 485–496. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.14.4.485>
- Foa, E. B., Kozak, M. J., Salkovskis, P. M., Coles, M. E. ve Amir, N. (1998). The validation of a new obsessive–compulsive disorder scale: The Obsessive–Compulsive Inventory. *Psychological Assessment*, 10(3), 206-214. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.10.3.206>
- Fullana, M. A., Tortella-Feliu, M., Caseras, X., Andiön, Ó., Torrubia, R. ve Mataix-Cols, D. (2005). Psychometric properties of the Spanish version of the Obsessive–Compulsive Inventory–Revised in a non-clinical sample. *Journal of Anxiety Disorders*, 19(8), 893-903. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2004.10.004>
- Göner, S., Leonhart, R. ve Ecker, W. (2008). The obsessive–compulsive inventory-revised (OCI-R): validation of the German version in a sample of patients with OCD, anxiety disorders, and depressive disorders. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(4), 734-749. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2007.07.007>
- Güngör, D. (2016). Psikolojide ölçme araçlarının geliştirilmesi ve uyarlanması kılavuzu. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(38), 104-112.
- Haynes, S. N. ve Lench, H. C. (2003). Incremental validity of new clinical assessment measures. *Psychological Assessment*, 15(4), 456–466. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.15.4.456>
- IBM Corp. (2013). *IBM SPSS Statistics for Windows (Version 22.0)* [Computer software]. IBM Corp.
- Julien, D., Careau, Y., O'Connor, K. P., Bouvard, M., Rhéaume, J., Langlois, F., Freeston, M., Radomsky, A. S. ve Cottraux, J. (2008). Specificity of belief domains in OCD: Validation of the French version of the Obsessive Beliefs Questionnaire and a comparison across samples. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(6), 1029-1041. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2007.11.003>
- Julien, D., O'Connor, K. ve Aardema, F. (2016). The inference-based approach to obsessive-compulsive disorder: A comprehensive review of its etiological model, treatment efficacy, and model of change. *Journal of Affective Disorders*, 202, 187–196. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.05.060>
- Leckman, J. F., Bloch, M. H. ve King, R. A. (2009). Symptom dimensions and subtypes of obsessive-compulsive disorder: a developmental perspective. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 11(1), 21-33. <https://doi.org/10.31887/DCNS.2009.11.1/jfleckman>

- Moulding, R., Anglim, J., Nedeljkovic, M., Doron, G., Kyrios, M. ve Ayalon, A. (2011). The Obsessive Beliefs Questionnaire (OBQ): Examination in nonclinical samples and Development of a short version. *Assesment*, 18(3), 357-374. <https://doi.org/10.1177/107319110376490>
- Myers, S. G., Fisher, P. L. ve Wells, A. (2008). Belief domains of the Obsessive Beliefs Questionnaire-44 (OBQ-44) and their specific relationship with obsessive–compulsive symptoms. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(3), 475-484. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2007.03.012>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2. Basım). McGraw-Hill.
- O'Connor, K., Aardema, F. ve Pélissier, M. C. (2005). *Beyond reasonable doubt: Reasoning processes in obsessive-compulsive disorder and related disorders* (1. Basım). John Wiley and Sons Ltd.
- O'Connor, K. ve Robillard, S. (1995). Inference processes in obsessive-compulsive disorder: Some clinical observations. *Behaviour Research and Therapy*, 33(8), 887–896. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(95\)00042-V](https://doi.org/10.1016/0005-7967(95)00042-V)
- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group (OCCWG). (1997). Cognitive assessment of obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 35(7), 667–681. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(97\)00017-X](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(97)00017-X)
- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group. (2001). Development and initial validation of the obsessive beliefs questionnaire and the interpretation of intrusions inventory. *Behaviour Research and Therapy*, 39(8), 987-1006. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(00\)00085-1](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(00)00085-1)
- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group. (2003). Psychometric validation of the obsessive beliefs questionnaire and the interpretation of intrusions inventory: Part I. *Behaviour Research and Therapy*, 41(8), 863-878. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00099-2](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00099-2)
- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group. (2005). Psychometric validation of the obsessive belief questionnaire and interpretation of intrusions inventory-Part 2: Factor analyses and testing of a brief version. *Behaviour Research and Therapy*, 43(11), 5127-5154. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2004.07.010>
- Pinto, A., Eisen, J. L., Mancebo, M. C., Greenberg, B. D., Stout, R. L. ve Rasmussen, S. A. (2007). Taboo thoughts and doubt/checking: A refinement of the factor structure for obsessive-compulsive disorder symptoms. *Pschiatry Research*, 151(3), 255-258. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2006.09.005>
- Souza, F. P., Foa, E. B., Meyer, E., Niederauer, K. G. ve Cordioli, A. V. (2011). Psychometric properties of the Brazilian Portuguese version of the Obsessive-Compulsive Inventory: Revised (OCI-R). *Brazilian Journal of Psychiatry*, 33(2), 137-142. <https://doi.org/10.1590/S1516-44462011000200008>
- Torresan, R. C., Ramos-Cerqueira, A. T. A., Shavitt, R. G., do Rosário, M. C., de Mathis, M. A., Miguel, E. C. ve Torres, A. R. (2013). Symptom dimensions, clinical course and comorbidity in men and women with obsessive-compulsive disorder. *Psychiatry Research*, 209(2), 186-195. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2012.12.006>
- Wang, J., Wei, Z., Wang, H., Jiang, Z. ve Peng, Z. (2015). Psychometric properties of the Chinese version of the Obsessive Beliefs Questionnaire-44 (OBQ-44). *BMC Psychiatry*, 15(1), 1-6. <https://doi.org/10.1186/s12888-015-0579-6>
- Wong, S. F. ve Grisham, J. R. (2017). Inverse reasoning processes in obsessive compulsive disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 47, 75–82. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2016.12.005>
- Yorulmaz, O., Girik, D., Karaali, O. ve Üvez, E. (2010). Obsesif-kompulsif bozukluk hastalarında Çıkarımsal Karmaşa Ölçeği'nin psikometrik özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(2), 135-142. <https://doi.org/10.5080/u6137>

- Yorulmaz, O., Güngör, D. ve Gökdağ, C. (2019). Obsesif İnançlar Anketi: Kısa formların Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(3), 191-199. <https://doi.org/10.5080/u23433>
- Yorulmaz, O., İnözü, M., Clark, D. ve Radomsky, A. (2015). Psychometric properties of the Obsessive-Compulsive Inventory-Revised in a Turkish analogue sample. *Psychological Reports*, 117(3), 1-13. <https://doi.org/10.2466/08.PRO.117c25z4>
- Zermatten, A., Van der Linden, M., Jermann, F. ve Ceschi, G. (2006). Validation of a French version of the Obsessive-Compulsive Inventory-Revised in a non-clinical sample. *European Review of Applied Psychology*, 56(3), 151-155. <https://doi.org/10.1016/j.erap.2005.07.003>

Dysfunctional Reasoning Processes Task (Turkish Version): Investigating Psychometric Properties in a Non-Clinical Sample

Summary

Obsessive-Compulsive Disorder (OCD) is characterized as obsessions including involuntary, unwanted, persistent and intrusive experiences, and as compulsions, referring to repetitive behavioral or mental rituals performed to relieve the discomfort caused by these experiences (APA, 2013). Cognitive Behavioral Therapy (CBT) posits that unwanted thoughts are normal, and obsessions arise from how individuals evaluate, and interpret these thoughts (OCCWG, 1997). However, OCD is a heterogeneous disorder, meaning it can present a wide variety of symptom profiles, also called subtypes or symptom dimensions, posing unique diagnostic and treatment challenges (Taylor et. al., 2007). Explanations based on CBT are criticized for focusing on specific beliefs and cognitions, causing limitations by not being inclusive of unique variations. Recently, it has been argued that developing a process-oriented approach, rather than focusing directly on specific beliefs and cognitions, may be more beneficial for OCD research (O'Connor et. al., 2005).

The inference-based approach (IBA) has recently gained attention as a process-oriented model for OCD. According to this approach, obsessions are inferences of doubt that involve judgment distortions characteristic of OCD and are largely incompatible with reality (O'Connor et. al., 2012). The dysfunctional reasoning methods used in the OCD process, along with the scenarios created in the individual's mind regarding possible negative consequences, are seen as experiences that prove their suspicion was correct (Wong & Grisham, 2017). In other words, compulsions and reasoning methods are initially used to eliminate doubt but eventually become evidence of doubt. This leads to inferential confusion, where individuals rely on imagined probabilities rather than real evidence. The inference-based approach is also based on inferential confusion (Aardema et. al., 2005).

Since there is currently no self-report instrument in Turkish that evaluates this variable based on the task, the aim of the current study is to adapt the measurement tool called Dysfunctional Reasoning Process Tasks (DRPT) (Baraby et. al., 2021), which includes 24 scenarios directly related to OCD concerns (such as contamination, control, “just right” and unacceptable thoughts) and 6 scenarios related to non-OCD concerns (such as punctuality) and then examined its psychometric properties. A non-clinical adult sample of 200 participants completed a series of self-report measures online, including the Obsessive Beliefs Questionnaire, Obsessive Compulsive Inventory, and Inferential Confusion Scale. Since in the literature there are two versions, we conducted analyses on both the 24-item and the 30-item full form of the Turkish version of the DRPT.

Results demonstrated that the DRPT showed satisfactory reliability and validity. It correlated positively with the Obsessive Beliefs Questionnaire, Obsessive Compulsive Inventory, and Inferential Confusion Scale, supporting its concurrent and convergent validity. When the literature is examined, studies are found that support the relationship between OCD symptom level, obsessive beliefs, and inferential confusion seen in the current study (Aardema et al., 2018; Baraby et al., 2021; Baraby et al., 2023).

High and low obsessive-compulsive symptom groups showed significant differences in DRPT scores, supporting its criterion-related validity. Previous studies have found that the IBA is associated with increased inferential confusion and OCD severity (Julien et al., 2016). In a study conducted on a clinical sample, it was concluded that the DRPT total score was higher in the OCD sample than in anxious and healthy controls (see Baraby et al., 2023).

Finally, the results of the hierarchical regression analysis aimed at examination of incremental validity revealed that this variable contributed independently to the variance of OCD symptom levels beyond OCD specific cognitions. This finding aligns with literature indicating that inferential confusion independently impacts OCD symptoms even when controlling for obsessive beliefs (Aardema et al., 2006; Yorulmaz et al., 2010).

The findings of the present study support the relationship between inferential confusion and OCD, consistent with existing literature (Baraby et al., 2021; Baraby et al., 2023), and show that the DRPT is concurrently, convergently, criterion-relatedly and incrementally valid and reliable measurement tool that can be used in Turkish society. This measurement can be used in psychological assessments and clinical practice in Turkey to identify individuals using dysfunctional reasoning methods and to guide appropriate treatment steps.